

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

21 marca 2024 r.

Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Asesor sądowy M. P.

Protokolant: protokolant sądowy P. D.

po rozpoznaniu 21 marca 2024 r. w P.

na rozprawie

sprawy z powództwa **N. M., L. M., B. M. (1)**

przeciwko **B. M. (2)**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną wobec powodów czynność prawną dokonaną przez B. M. (2) oraz G. M. w postaci umowy darowizny z 9 stycznia 2019 r. zawartej przed notariuszem M. M. (2) o numerze rep. A.369/2019 dotyczącej prawa własności nieruchomości ornej położonej w Z., oznaczonej jako działka (...) o powierzchni 0,3083 ha, dla której Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą numer (...)

w celu zaspokojenia wierzytelności alimentacyjnej powodów wynikającej z prawomocnego wyroku z 20 października 2017 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygnaturze akt XII C 2211/16 oraz wyroku z 9 listopada 2020 r. wydanego przez Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w sprawie o sygnaturze akt IV RC 457/19,

2. kosztami procesu w całości obciąża pozwaną i zasądza od pozwanej na rzecz powodów 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

3. Nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w P. 1000 zł tytułem nierozliczonych kosztów sądowych od których powodowie byli zwolnieni.

Asesor sądowy M. P.

UZASADNIENIE

Pozwem z 19 października 2021 r. M. M. (3), w imieniu małoletnich N. M., L. M. i B. M. (1) wniosła przeciwko B. M. (2) o uznanie za bezskuteczną umowy darowizny z 9 stycznia 2019 r., zawartej między pozwaną a G. M., której przedmiotem była nieruchomość położona w Z. KW nr (...), w tym działka (...). Ponadto domagała się zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazano, że G. M. posiada zaległości alimentacyjne względem dzieci – małoletnich powodów - oraz względem Funduszu alimentacyjnego. Egzekucja komornicza jest bezskuteczna, zaś w czasie, w którym nie uiszczal alimentów przeniósł nieruchomość w Z. na rzecz swojej matki – pozwanej B. M. (2), nieodpłatnie w drodze darowizny.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa i koszty procesu.

W uzasadnieniu podano, że powodowie nie wykazali faktu, że darowizna spowodowała powstanie lub zwiększenie się niewypłacalności G. M., ani faktu, że nabyta przez pozwaną rzecz stanowiła korzyść majątkową. Równocześnie pozwana wskazała, że G. M., dobrze zarabia i posiada majątek pozwalający na zaspokojenie pozostałej wierzytelności powodów.

STAN FAKTYCZNY:

G. M. jest synem B. M. (2), byłym mężem M. M. oraz ojcem N. M., L. M. i B. M. (1). Wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu w sprawie XII C 2211/16 z 20.10.2017 r. został zobowiązany do miesięcznych świadczeń alimentacyjnych na rzecz małoletnich dzieci w kwotach po 550 zł na córki oraz 500 zł na małoletniego syna. Wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w P. z 9.11.2020 r. w sprawie IV RC 457/19 zobowiązanie alimentacyjne zostało podniesione do 750 zł na rzecz córek oraz 700 zł na rzecz syna. G. M. nie realizował obowiązku alimentacyjnego, za co został skazany prawomocnym wyrokiem nakazowym Sądy Rejonowego Poznań-Stare Miasto w P. z 10.03.2021 r. w sprawie VIII K 114/21. G. M. skazany został w nim za uchylanie się od realizacji obowiązku alimentacyjnego w okresie od 1.02.2018 r. do 25.10.2020 r. Umową darowizny z 9.01.2019 r., czyli zawartą w okresie objętym ww. wyrokiem nakazowym, przeniósł nieodpłatnie na rzecz swojej matki B. M. (2) własność niezabudowanej nieruchomości składającej się z działek gruntu o numerach 17/11 i 17/24 o łącznym obszarze 0,4092 ha położonych w Z., gmina S., powiat (...), województwo (...) w § 9 umowy darowizny G. M. i B. M. (2) zgodnie oświadczyli, że wartość rynkowa przedmiotu darowizny wynosi 120000 zł. Alimenty zaległe na dzień 19 października 2023 r. wynosiły 61446,33 zł. Pozwana знаła sytuację majątkową i rodzinną syna G.. Mieszka wspólnie z nim.

Dowód : wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 20.10.2017 r. w sprawie XII C 2211/16 (k. 9), wyrok zaoczny Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w P. z 9.11.2020 r. w sprawie IV RC 457/19 (k. 10), wyrok nakazowy Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w P. z 10.03.2021 r. w sprawie VIII K 114/21 (k. 11), wydruk KW (...) (k. 12-16), zaświadczenie komornika z 19.10.2023 r. (k. 222), wypis z rejestru gruntów z 3.11.2023 r. (k. 225), wyrys z mapy ewidencyjnej z 3.11.2023 r. (k. 226), zeznania świadka D. M. (k. 250), zeznania świadka G. M. (k. 250), umowa darowizny z 9.01.2019 r. (k. 261-264), zeznania świadka A. M. (k. 270), zeznania powódki N. M. (k. 271), zeznania matki powodów małoletnich M. M. (k. 271), zeznania pozwanej B. M. (2) (k. 271), zaświadczenie komornika (k. 209 akt Kmp 14/18 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań-Stare Miasto w P. J. K.)

OCENA DOWODÓW:

Dowody, w oparciu o które ustalono stan faktyczny sprawy Sąd uznał za wiarygodne.

Prawdziwość ani autentyczność dokumentów, jak również okoliczność złożenia oświadczeń o treści w nich wskazanej, nie została w toku procesu przez żadną ze stron zaprzeczona. Sąd nie znalazł podstaw, aby zakwestionować dokumenty z urzędu.

Zeznania świadka A. M. były wiarygodne w ocenie Sądu i korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym. Wiedzę o sytuacji życiowej i majątkowej stron oraz G. M. świadek czerpała głównie od siostry – M. M., ale również sama widziała jak żyje się siostrze i jej dzieciom. Treści przez nią przedstawione nie budziły wątpliwości Sądu. Zeznania N. M. oraz M. M., jakkolwiek zainteresowane były wynikiem sprawy, to także były w ocenie Sądu w pełni wartościowe i prawdziwe. Rzetelnie przedstawiały swoją sytuację życiową, nie nadając jej żadnego pozytywnego wyłączenie dla siebie uzasadnienia czy interpretacji. Odmiennie należy ocenić zeznania D. M., który ukazywał wyłącznie okoliczności korzystne dla swojego brata, niezgodne z zebrany materiał dowodowy, podkreślając elementy na korzyść pozwanej m.in. bezwartościowość działki, rzekomy brak zaległości alimentacyjnych i łożenie na potrzeby dzieci. Podobnie Sąd ocenił zeznania G. M. jako niewiarygodne. Chybione były twierdzenia o bezwartościowości działki w sytuacji, kiedy w akcie notarialnym – umowie darowizny z 9 stycznia 2019 r. oznaczono jej wartość, jak również pozwana B. M. (2) wskazywała, że celem darowizny od syna – faktycznie zwrotu dokonanej wcześniej przez nią darowizny – było zabezpieczenie finansowe na starość. Depozycje te były jednoznacznie sprzeczne – albowiem bezwartościowa działka nie może takiego zabezpieczenia stanowić. Płatność alimentów przez G. M. również nie była

wiarygodna, gdyż ukrywał on swoje miejsce zatrudnienia, wcześniej zbył nieruchomości wartościowe, a z informacji od komornika sądowego wynika jednoznacznie istnienie zaległości alimentacyjnych. Zeznania pozwanej B. M. (2) także były niewiarygodne. Mieszka ona z synem zna jego sytuację życiową i rzekomy cel darowizny działki miałyby dotyczyć jej zabezpieczenia na starość, w momencie kiedy musi brać pożyczki na cele zdrowotne, mają 4 synów, których w przeszłości obdarowała nieruchomościami, jest niewiarygodne w ocenie Sądu. Do tego jakim zabezpieczeniem miałyby być bezwartościowa nieruchomość. Stan zdrowia pozwanej pozostawał bez znaczenia dla sprawy, albowiem zarabia ona, porusza się samochodem i ma źródła utrzymania.

OCENA PRAWNA:

Powództwo było w pełni zasadne.

Zgodnie z art. 527 k.c.: Gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Przywołać należy także art. 528 k.c. Jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Zgodnie zaś z art. 529 k.c. Jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Wnosząc powództwo o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną strona powodowa musi wykazać fakt bycia wierzycielem dłużnika, uzyskanie korzyści majątkowej przez osobę trzecią, świadomość osoby o działaniu dłużnika w celu pokrzywdzenia wierzycieli oraz powstanie niewypłacalności lub zwiększenie niewypłacalności dłużnika.

Bezspornym w sprawie było istnienie wierzytelności alimentacyjnej małoletnich powodów oraz pełnoletniej już N. M. przeciwko G. M.. Również bezdyskusyjnym było zawarcie umowy darowizny 9 stycznia 2019 r. między G. M. a pozwaną, w rezultacie której pozwana uzyskała korzyść majątkową w postaci dwóch działek (...) położonych w Z., dla których prowadzona jest w tut. Sądzie KW nr (...). Zgromadzony materiał pozwolił na ustalenie, że pozwana miała świadomość zobowiązań alimentacyjnych syna G. oraz jego niewypłacalności. Mieszkali wspólnie, prowadzili gospodarstwo domowe, G. M. zarabiał niewielkie pieniądze, dodatkowo umowa została zawarta w okresie, objętym wyrokiem nakazowym tut. Sądu za niealimentację wydanym przeciwko G. M.. Miał on pełną świadomość działania w celu pokrzywdzenia wierzycieli, sam nawet w toku zeznań, jak również jego brat oraz matka, przyznali że działka mogła być warta 8 zł za m². Niska wartość, czego nie ustalono w toku procesu, bo było to zbędne dla rozstrzygnięcia, nie prowadziłyby do zmiany rozstrzygnięcia. Nie ulega wątpliwości, że działka nr (...) położona w Z. stanowi nieruchomość rolną, której zabudowa byłaby możliwa, tylko wymagałaby nakładów. Jednoznacznie przedstawia ona wartość majątkową, z której G. M. mógł zaspokoić, choćby w części zobowiązania alimentacyjne. Błędna jest argumentacja pozwanej, jakoby powodowie nie wykazali powstania lub zwiększenia niewypłacalności G. M., albowiem wciąż posiada on znaczne zaległości alimentacyjne, egzekucja komornicza nie przynosi oczekiwanych rezultatów, a nadto w umowa darowizny została zawarta w czasie kiedy G. M. wcale nie uiszczał należności alimentacyjnych. Został w końcu za to skazany prawomocnym wyrokiem nakazowym. Podobnie chybione są twierdzenia, jakoby przedmiot darowizny nie stanowił korzyści majątkowej. Jest to wręcz oczywiste, że działka nieobciążona ma wartość majątkową i stanowi korzyść. Równocześnie pozwana, D. M. i G. M., wskazywali, że miałyby ona niską wartość po 6-8 zł za m². Jednakże to zawsze jest wartość, z której możliwe było zaspokojenie. Dodatkowo zeznania pozwanej i ww. świadków pozwalały na ustalenie, że celem umowy darowizny była ochrona majątku przed ewentualną egzekucją komorniczą. Wskazywali

odmienne i niespójne motywacje prowadzące do zawarcia ww. umowy. Same strony umowy zresztą wpisały wartość przedmiotu darowizny do umowy, więc twierdzenia o braku korzyści majątkowej są całkowicie bezzasadne.

Dokonana darowizna jako bezpłatne przysporzenie na rzecz pozwanej, aktualizuje zastosowanie art. 528 k.c. i brak konieczności wykazywania świadomości pozwanej co do zamiaru pokrzywdzenia wierzycieli alimentacyjnych przez G. M. . W niniejszej sprawie, B. M. (2) miała jednak tego świadomość, pozostaje w zażyłej relacji z synem, wspólnie mieszkając i prowadząc gospodarstwo domowe. Bliskość tego stosunku aktualizuje domniemanie z art. 527 § 3 k.c. co do świadomości osoby trzeciej co do zamiaru dłużnika. G. M. wciąż posiada zaległości alimentacyjne, w czasie zawierania umowy darowizny zmienił pracę z legalnej na inną. Należy mieć na uwadze, że również wcześniej w 2018 r. co wynika z akt sprawy IV RC 457/19 sprzedał on inną nieruchomość w celu zaspokojenia innych zobowiązań, pozostając już wtedy dłużnikiem alimentacyjnym. Również w ty względzie pozwana błędnie twierdziła o wyłączeniu stosowani art. 528 k.c. z racji braku uzyskania korzyści majątkowej, albowiem sama pozwana zeznała, że celem darowizny dla niej było uzyskanie zabezpieczenia majątkowego na starość.

Niezasadna były także twierdzenia dotyczące krytycznego stanu zdrowia pozwanej i trudnej sytuacji bytowej. Pozwana, owszem jest chora, z racji wieku trudnym byłoby oczekiwać innego stanu rzeczy, jednak B. M. (2) ma kilku synów od których może oczekiwać wsparcia, zarówno fizycznie w opiece, jak i majątkowo. Nadto, świadomie zawarła umowę darowizny z synem, w celu ochrony niejako "rodzinnego majątku/ziemi" Zna sytuację majątkową syna, pracuje, osiąga dochody, pomaga również G. M.. Całkowicie bezzasadne są argumenty o niezgodności żądania powodów z zasadami współżycia społecznego. Fakt, że wnuki pozywają swoją babcię, jest rezultatem, świadomego wyboru pozwanej o wsparciu swojego syna i ochronie majątku. Zawierając umowę darowizny zaakceptowała naruszenie zasad współżycia społecznego rzez G. M., który unikał płatności zobowiązań alimentacyjnych.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w pkt 1 sentencji wyroku.

KOSZTY PROCESU:

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie 2 sentencji na podstawie art. 98 § 1, 1¹, 3 i 4 k.p.c.

Powodowie wygrali niniejsze postępowanie, należało więc zasądzić na ich rzecz zwrot wszystkich poniesionych przez nich kosztów postępowania od pozwanej jako przegrywającej spór w całości.

Na koszty procesu po stronie powodowej w łącznej wysokości 3614 zł składały się 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz kwota 3600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego (na podstawie § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2023 r. poz. 1964 t.j.). Od kosztów procesu powodom należą się również odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od daty uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty. W punkcie 3 orzeczono zgodnie z art. 113 u.k.s.c. ściągnięcie od przegrywającego – pozwanej – kwoty 1.000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, od której powodowie byli zwolnieni.

Asesor sądowy M. P.